

● KAKO SMO GOSPODARILI

PRETEKLO LETO: USPEŠNO

Leto 1977 je potekalo v široki družbeni aktivnosti pri prilagajanju organiziranosti in poslovanja delovnih organizacij določilom zakona o združenem delu. Doseženi so bili pomembni uspehi v usklajevanju samoupravnih aktov, saj so praktično vse delovne organizacije pričele z izdelavo ustrezne notranje zakonodaje. Kvalitetni premiki so bili doseženi tudi pri nadaljnjem razvijanju samoupravne organiziranosti, kar se kaže v statusnih spremembah delovnih organizacij. Od nekdanjih 45 enovitih delovnih organizacij posluje danes na območju občine 91 TOZD in OZD, kar vsekakor prispeva k hitrejšemu gospodarskemu in družbenemu razvoju občine. Samo v letu 1977 je bilo na novo ustanovljenih 13 TOZD.

Poslovanje delovnih organizacij je v preteklem letu potekalo pod vplivom ugodnih konjunkturalnih gibanj, zlasti na domačem trgu. Po izraziti gospodarski stagnaciji, predvsem industrijske proizvodnje, v letu 1976, predstavlja leto 1977 ponovno oživljanje oziroma normaliziranje proizvodnje. Dosežena je bila izjemno visoka rast fizičnega obsega industrijske proizvodnje — okoli 12 % (v preteklih letih 4 do 5 %). Vendar je v tej visoki stopnji treba upoštevati poleg dejanskega oživljanja tudi izjemno nizko proizvodnjo preteklega leta, ki je osnova za obračun. Zato je realnejši prikaz povprečno dosežene rasti v obeh letih, ki kaže stopnjo 6,8 %, kar je v skladu s rastjo, ki smo jo načrtovali za srednjeročno obdobje. K višji stopnji industrijske proizvodnje so prispevale zlasti delovne organizacije, v katerih je stekla nova proizvodnja: papirnica Vevče, Saturnus — tovarna avtoopreme, tiskarna Jožeta Moškriča itd.

Pospešena gospodarska aktivnost je bila povezana z večjim uvozom reprodukcijskega materiala, saj je uvoženih prek 60 % vseh surovin, ki jih predelujejo naše delovne organizacije. Tako se je uvoz povečal kar za 30 %. Upadajoča dinamika izvoznega povpraševanja nasploh pa je vplivala, da načrtovani izvoz v gospodarstvu občine ni bil dosežen. Nasproti letu 1976 se izvoz bistveno ni povečal, s tem pa se je razmerje med izvozom in uvozom poslabšalo z 1:2 na 1:2,5. Večji izpad izvoza je bil v papirnici Vevče, Totri in Velani.

Večjo gospodarsko aktivnost je spremljalo tudi zaposlovanje novih delavcev. Število zaposlenih se je povečalo za 4 %: z 19.496 na 20.266. Vendar je bila stopnja rasti zaposlovanja nižja od rasti bruto dohodka, kar kaže, da se je produktivnost dela povečala.

Finančni kazalci po zaključnih računih kažejo na uspešno poslovanje: celotni prihodek se je povečal za 24 %, porabljena sredstva za 21 %, dohodek za 34 % in čisti dohodek za 25 %.

Vendar je za realno presojo uspešnosti poslovanja treba upoštevati specifičnosti gospodarskih gibanj v preteklih dveh letih. To je predvsem omejen zastoje industrijske proizvodnje v letu 1976, kar je povzročilo, da je bilo to poslovno leto zaključeno z razmeroma skromnimi finančnimi rezultati. (To pa predstavlja osnovo za izračun indeksov.) Končno smo še dograjevali tudi sistem obračuna dohodka v letu 1977 kar čisto onemogoča neposredno primerljivost podatkov.

Gospodarstvo občine je v letu 1977 ustvarilo 13,9 milijard celotnega prihodka, kar je za 24 % več kot v letu 1976, oziroma 4 % nad plani TOZD. Rast celotnega prihodka kljub nizki osnovi v letu 1976, ko je porasel le za 15 %, kaže na pozitivne premike v poslovanju.

Porabljena sredstva so se povečala v manjšem obsegu (za 21 %) kot celoten prihodek. Zato bi lahko sklepali, da se je ekonomičnost poslovanja močno povečala. Vendar pa ravno kategorija porabljenih sredstev ni v celoti primerljiva s predhodnim obdobjem zaradi sprememb v istemu obračunu, tako da je težko ocenjevati, koliko so manjši stroški res rezultat boljšega gospodarjenja s sredstvi.

Temeljno kategorijo načrtovanja na ravni družbenopolitične skupnosti predstavlja družbeni proizvod in njegova delitev na vse oblike porabe: osebno, skupno in splošno ter investicijsko. V srednjeročnih planskih dokumentih je uveljavljeno načelo, da morajo vse oblike porabe rasti počasneje od družbenega proizvoda. Ob zaključku leta ugotavljamo, da ta razmerja niso uresničena le v delitvi družbenega proizvoda na skupno in splošno porabo. Družbeni proizvod se je povečal za 28 %, sredstva za skupno in splošno porabo pa so porasla za odstotek več. To povečanje gre bolj na račun večjih sredstev za splošno porabo (davka iz dohodka republik), ki so se povečali za 60 %. Sredstva za osebne dohodke so se v masi

povečala za 20 %, sredstva za razširitev materialne osnove pa kar za 36 %. Kljub takemu povečanju pa nominalna vrednost teh sredstev še vedno ne daje zadostne lastne osnove za realizacijo načrtovanih investicij. Po izločitvi sredstev, ki jih iz čistega dohodka oziroma poslovnega sklada namenijo delovne organizacije kot posojila federaciji, skupnim rezervam ipd., znašajo sredstva za razširitev materialne osnove na ravni občine le 284 milijonov dinarjev ali 11,4-odstotni delež čistega dohodka. Na drugi strani pa vidimo, da je razširjena reprodukcija v veliki meri vezana na kreditna sredstva, ki so se povečala za 25 %. Kar 4 % ustvarjenega dohodka (137 milijonov dinarjev) porabijo delovne organizacije za plačilo obresti za najete kredite.

Izplačani mesečni neto osebni dohodki na delavca so se v preteču povečali za 15 % in znašajo v gospodarstvu občine 4.981 din. Le štiri delovne organizacije v občini so prekoračile dogovorjene osebne dohodke. Nepokrito poslovno izgubo, ki terja po zakonu o pogojih in postopku za sanacijo uvedbo sanacijskega postopka, izkazuje dve delovni organizaciji. Obrtno podjetje

32 zaposlenih veliko breme za nadaljnje poslovanje. Izdelujejo sanacijski program, ki pa bo glede na družbenoekonomski položaj podjetja in potrebni sanacijski kredit dan v presojo skupščini sklada skupnih rezerv in izvršnemu svetu občine.

Večjo poslovno izgubo zaradi nedoseženega dohodka v višini 18 milijonov dinarjev izkazuje tudi Toplarna. Ta izguba je pogojena predvsem z načinom razporejanja skupnega prihodka v prometu z električno energijo v okviru elektrogospodarstva SRS in se v celoti pokriva v okviru elektrogospodarskega sistema. Zato uvedba sanacijskega postopka tu ni potrebna.

Za zaključek lahko ocenimo, da je bilo preteklo leto uspešno tako glede uveljavljanja novih družbenoekonomskih odnosov kot glede ponovnega oživljanja proizvodnih procesov. Predvsem je spodbudno, da izkazuje boljše poslovne rezultate industrijske javnosti, za katero smo načrtovali v tem srednjeročnem obdobju pospešeno gospodarsko rast.

SLAVKA KERŽAN

Jogi

Različnih barv, velikosti in kakovosti

JOGI vzmetnice
(MEBLO Nova Gorica)
od 629 do 1.480 din

PREPROGE ročne in strojne izdelave

ITISON talne obloge Brezplačna dostava na dom!

Veletekstil
Poslovalnica v centru Most
Zaloška 59

Moste, ki je poslovno leto sicer zaključilo uspešno, izkazuje 238 tisoč din nepokrite izgube iz poslovanja leta 1979. Podjetje ima izdelan sanacijski program in ga že izvaja, saj je uspelo v letu 1977 pokriti že okoli milijon dinarjev izgube.

Drugo podjetje, ki izkazuje nepokrito poslovanje, je Europed, ki je bil kot delovna organizacija v okviru Alpetura ustanovljen v letu 1976. Nepokrito izgubo izkazuje v višini 2,8 milijona dinarjev, kar predstavlja pri

Za izobraževanje ob delu

V naši družbi skušajo osveščene subjektivne sile dati izobraževanju ob delu mesto, ki mu pripada. Seme vzkali samo tedaj, ko pada na rodovitna tla. Ta preprosta misel, ki smo jo v praksi že nekolikokrat preizkusili in okusili, tudi na svoji koži, zrcali vso našo realnost in prizadevanja, ki se lahko uresničijo le v danih možnostih. Prizadevanja, da bi usposabljanje ob delu postalo del naših vsakodnevnih naporov za boljši jutri, obstajajo, možnosti za njih uresničitev pa so včasih bolj klavrne.

V tem sestavku ne nameravamo zgolj »trkati na zaveste« tistih, ki so za tako stanje najbolj odgovorni. Osveščanje o tem, da je znanje in nenehno učenje potrebno in da imajo prihodnost samo učeče se družbe, je dolgotrajen proces, evolucija in revolucija hkrati, katere tempo se ne da pospešiti za vsako ceno. Pa tudi s tem je tako, da je od stopnje osveščenosti posameznika odvisno, kako bo kdo te vrstice prebral in v kolikšni meri bodo v njem rodile potrebo po aktivnosti.

V prenekaterih delovnih organizacijah obstaja internost do usposabljanja ob delu. Takoj pa zapišimo, da moramo izvesti nekatere delovne organizacije s področja elektrostrojne in tekstilne industrije ter gradbeništva, ki imajo dobro organizirane izobraževalne centre in usposabljanje pri delu vgrajeno v sistem napredovanja in nagrajevanja po delu. Mnogokrat se tolažimo, da je večina vzrokov objektivno pogojenih. Ta tako imenovana odredujoča objektivnost je čisto opravičilo za našo lagodnost in nepripravljenost na tem področju iti korak naprej, kajti to je za vsakogar — tako za tistega, ki načrtuje, organizira in programira izobraževanje kot tudi za tistega, ki mora za to ustvarjati možnosti in se ga aktivno udeležiti — težka naloga. Usposabljanje se za boljše, intenzivnejše izkoriščanje tehnološkega potenciala, za boljše izkoriščanje naših miselnih sposobnosti, še zdaleč ni delo brez napora. To je zelo

posebnega strokovnega, še manj pa splošnega znanja!

Tako nečloveško naziranje glede vsestranskega razvoja posameznika gradi kaj slabo dediščino, ki jo nameravamo zapustiti mladim generacijam. Le-te pa bodo nujno morale najti pot do humanizacije in odpraviti s takimi stališči, katerih nosilci morda žele iz nekaterih plasti družbe napraviti robote brez tistega, kar je za človeka najzlahtnejšega — brez razuma in čustev.

Podatek, da niso tako osamljene delovne organizacije, ki zaposlujejo tudi 40 % in več delavcev brez končane osnovne šole oziroma brez poklicne usposobljenosti, je sam po sebi dovolj zgovoren in zahteva ne samo premislek, temveč tudi pravilno usmerjeno akcijo. Za tako stanje smo odgovorni vsi! Vzroki so globlje narave. O tem bomo pisali kdaj drugič. Predvsem pa moramo prav vsi vedeti, da brez motivacije za usposabljanje tega usposabljanja ne bo. Usposabljanje ob delu je treba vgraditi v sistem napredovanja in nagrajevanja. Za to so nam danes dane vse normative možnosti, samo hoteti je treba.

STANKA ZUPAN

Sekcija za vzdrževanje prog je organizirala razstavo svojega upokojenega progovnega delavca Antona Amerška. Vsekakor pohvale vredna akcija, da bi jo lahko ne samo podprli in pohvalili, temveč bi pozvali tudi druge OZD, saj se najbrž v vsakem kolektivu skriva kak umetnik samorastnik.

V informacijah Železniškega gospodarstva Ljubljana smo prebrali, da skorajda že legendarnega pomanjkanja cementa ne bo več. Z 28. marcem je v zgodnjih jutranjih urah pričel v Ljubljano voziti vlak s 25 kontejnerji, v katerih je bilo 500 ton cementa iz cementarne Anhovo. Ta vlak bo poslej vozil vsak dan enako količino cementa, tako da bodo v celoti pokrite vse potrebe v ljubljanskem bazenu. Kontejnerji so že ob 11. uri ponovno pripravljeni za novo pošiljko. Sredi junija bo iz kočevskega ITAS prišla naslednja serija kontejnerjev, tako da bodo podobni vlaki vozili cement tudi v druga slovenska mesta. (Slika: Marko Pirjevec)

V glasilu SAP—VIATOR smo prebrali, da so konec februarja že prispela prva vozila za potrebe mestnega in medkrajevne prometa ter taksi službe. Tako uvajajo v TOZD Mestni promet 16 zglobnih vozil MAN in vozilo MAN »solo«, pričakujejo pa šest vozil Mercedes o-317. Taksi še naprej kupuje »malo žabo« GSX 1220, tako da se je »rumena flota« povečala še za dvajset čimosovih vozil. Vendar bo treba v nova vozila vlagati še več, saj bi morali samo za obnovo voznega parka kupiti 250 vozil, za razširitev pa dosti več.

IG

»PLETENINA« V MOSTAH

Novi obrati Pletenine — pletilnica, skladišče izdelkov in skladišče surovin v industrijski coni Moste — so začeli obratovati že julija 1977. Uradno pa so jih odprli 29. marca letos. V obrate, ki v njih dela 120 delavcev in imajo letno zmogljivost 1.000 ton izdelkov, je Pletenina vložila 58 milijonov din. V kratkem se bodo v industrijsko cono preselili še gospodarski, nabavni in prodajni sektor.

V letu 1979 bo na tem prostoru zgrajena plemenitilnica, v nadaljnjih osmih letih pa delavci Pletenine načrtujejo preselitev celotne tovarne v industrijsko cono. Besedilo HELENA GAŠPERŠIČ, slika: M. TODORI

Aktiv novinarjev v OZD

Novinarji glasil OZD v naši občini, ki se po dogovoru sestajajo vsak prvi delovni torek v mesecu, so se to pot zbrali teden dni kasneje; prvi torek v aprilu je bil namreč v znamenju VIII. kongresa ZKS, kar je bila tudi glavna predvidena tema aktivna. Gostitelj je bil to pot Indos — glasilo istoimenske delovne organizacije. Prisotni so se seznanili z načini informiranja v Indosu, z delom in problematiko delovne organizacije.

Ogledali so si tudi proizvodnjo viličarjev. Domenili so se, da se prihodnjič dobijo v Velani.

J. LUKANČIČ

Pri urejanju treh števil Komunist, ki so izšle ob VIII. kongresu ZKS, sta sodelovala tudi člana aktivna novinarjev v OZD naše občine ter člana uredništva Naše skupnosti Marija Fedran in Bojan Zornik. Vsekakor izredno priznanje zanju in za nas vse.

IG